

ЯКІСТЬ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: БАЗОВІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ

Ірина Яковець

*доктор юридичних наук, старший науковий співробітник,
керівник Центру правового забезпечення розвитку науки і технологій
НДІ інтелектуальної власності НАПрН України
ORCID: 0000-0002-1022-3115*

У статті з позиції філософії розглядається проблема визначення категорії якості законодавства у сфері захисту прав інтелектуальної власності. Автор, базуючись на основах філософії та доробках в інших галузях наукових знань, формулює власне визначення цього поняття. Доводиться, що при оцінці якості законів у сфері захисту прав інтелектуальної власності визначальним стає процес пізнання його характерних рис та ознак з позиції міри, з якою він задовольняє відповідні потреби суспільства з подальшим наданням висновку стосовно вдосконалення об'єктивної дійсності, а також мети, яка ставилася перед нормативним актом.

Ключові слова: якість, інтелектуальна власність, властивості закону, ознаки закону, ступінь відповідності

Постановка проблеми. Доволі часто в документах концептуального характеру та наукових дослідженнях вказується на недосконалість або неналежну якість законодавства у сфері захисту прав інтелектуальної власності. У зв'язку з цим постає питання щодо проведення комплексного оцінювання відповідних законодавчих актів для встановлення проблемних аспектів, недосконалих елементів, виявлення того, наскільки законодавцю вдалося реалізувати завдання прийняттям відповідного законопроектів в певних суспільно-політичних та економічних умовах, розв'язання питання стосовно розроблення та впровадження окремого кодифікованого акта тощо.

Процес формування та становлення правової системи як у цілому, так і у сфері захисту прав інтелектуальної власності потребує пізнання методології, теорії та практики застосування інструментарію творення законів, яке гармонійно поєднує в собі властивості соціальної, наукової обґрунтованості та практичної значущості. Ключовий момент у цьому процесі — проблема якості законодавства, а тому питання її вивчення є актуальним для подальшого розвитку базових (вихідних) положень науки права інтелектуальної власності та галузі законодавства у сфері захисту таких прав.

Проте для розв'язання означених проблемних питань необхідним є окреслення чіткого розуміння категорії якості законодавства, що є базовим для належної нормотворчої практики й наукової теорії. Саме з розуміння того, якими критеріями характеризується (визначається) якість законодавчої норми, може бути проведена оцінка якості законодавства у сфері захисту прав інтелектуальної власності та напрацьовані шляхи

його вдосконалення. Крім того, оскільки якість законодавства є однією з передумов винесення якісного та, відповідно, справедливого судового рішення, відсутність критеріїв оцінки закону з цієї позиції негативно позначається на практиці застосування нормативних приписів. На це звернуто увагу й у дослідженні Венеційської комісії, за яким «...перешкоди для дієвого виконання приписів актів права можуть виникати не лише внаслідок незаконної чи недбалі дії з боку органів влади, але й через те, що якість законодавства унеможлиблює таке виконання» [1].

Усе це свідчить про нагальну необхідність наукового аналізу питань якості законодавства у сфері права інтелектуальної власності.

Літературний огляд. Питанням якості законодавства присвячена доволі значна кількість наукових праць, переважно у сфері філософії, наук кримінального циклу, конституційного, адміністративного, цивільного права та менеджменту, зокрема, Ю. В. Бауліна, Я. О. Берназюка, Л. М. Демидової, Д. Л. Драч, Т. В. Михайліної, І. В. Сухорукова, Т. С. Подорожної, Р. В. Чорнолуцького та інших. При цьому, незважаючи на розгалуженість сфер наукових пошуків учені дотепер не схвалили єдину дефініцію цього поняття та його співвідношення з іншими базовими категоріями, зокрема ефективністю чи юридичною визначеністю.

На відміну від інших наук право інтелектуальної власності фактично залишилось осторонь вивчення згаданої проблеми. У більшості наукових робіт з цієї тематики зазвичай наголошується на тому, що якість законодавства у сфері захисту прав інтелектуальної власності потребує вдосконалення, констатується потреба розроблення питання кодифікації законодавства про право інтелектуальної власності, а також «необхідність усунення розгалуженості та суперечливості окремих правових положень щодо охорони та захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, наслідком чого є суперечлива судова практика з питань захисту невизнаних або порушених прав на об'єкти інтелектуальної власності» [2, с. 12], даються конкретні рекомендації стосовно доцільних змін. Однак при цьому немає праць, які містили б визначення та ознаки сутності якості законодавства у сфері захисту інтелектуальної власності.

Подібні міркування висловлюють представники законодавчої гілки влади та експерти, зазначаючи, що «питання захисту прав інтелектуальної власності сьогодення є одним із найбільш проблемних для держави. З одного боку, приділяється значна увага створенню і вдосконаленню законодавчого та нормативного регулювання, з іншого — поширюється кількість правопорушень та злочинів у цій сфері. Ситуація, яка склалася у сфері реєстрації та використання прав інтелектуальної власності в Україні, свідчить, на жаль, про неефективне функціонування системи її охорони, і дедалі більш очевидним стає той факт, що у відриві від норм інших галузей вони не здатні забезпечити надійної правової основи для вирішення багатьох проблем повсякденної практики створення та використання результатів інтелектуальної діяльності» [3].

Отже, питання визначення категорії якості законодавства у сфері захисту прав інтелектуальної власності та її змісту залишаються не дослідженими навіть на базовому рівні. У зв'язку з цим гальмується процес нормативних змін у частині якості законодавства та не забезпечується єдиний підхід до цих питань.

Мета дослідження. Автор ставить перед собою завдання узагальнити підходи до визначення понять «якість», «якість закону» взагалі та на цьому підґрунті дати власне визначення поняття якості законодавства у сфері захисту прав інтелектуальної власності, оскільки воно має базове значення для подальшого вивчення проблем забезпечення такого захисту.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі останніми роками поширення набуло визначення якості законодавства (як категорії) як його «здатності *правильно* (тут і далі курсив автора — І. Я.) відтворювати у правових нормах *специфіку регульованих ним суспільних відносин* і безпосередньо регулювати відносини, запобігаючи нега-

тивним (тобто незаконним) соціальним діям учасників правовідносин» [4, с. 24], або як теоретико-правової категорії, під якою пропонується розуміти «...теоретико-правову категорію, що характеризує рівень відповідності закону встановленим критеріям і вимогам, яка зумовлює його здатність *достовірно* відтворювати певні юридичні факти та, відповідно, впливати на їх перебіг, тобто якість закону є *своєрідним індикатором ефективності* останнього як регулятора суспільних відносин» [5, с. 59].

У низці робіт якість закону розуміється взагалі значно звужено — як один з елементів визначеності правової норми: «вимоги до «якості закону» є проявом принципу правової визначеності» [6]; як гарантія застосування судом *найбільш сприятливого для особи* тлумачення закону: «досліджуючи поняття «якість закону» як складову принципу верховенства права та гарантію застосування судом найбільш сприятливого для особи тлумачення закону, передусім слід зазначити, що відповідно до частини другої статті 3 Конституції України головним обов'язком держави є утвердження та забезпечення прав і свобод людини; забезпечення прав і свобод, крім усього іншого, потребує, зокрема, законодавчого закріплення механізмів (процедур), які створюють реальні можливості для здійснення кожним громадянином прав і свобод (Рішення Конституційного Суду України від 24 грудня 2004 року № 22-рп/2004)» [7]. Стосовно цього критерію у пунктах 11 та 75 Висновку № 11 (2008) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету міністрів Ради Європи «Щодо якості судових рішень» зазначено, що до числа зовнішніх показників, від яких залежить якість судового рішення, належить якість законів, прийнятих законодавчими органами (зокрема, досконалість написання проектів законів або чіткість у змісті законів, а також відсутність порушень процесуальних правил). Оскільки важливо забезпечувати соціальну злагоду та правову визначеність, то, попри очевидну необхідність урахувувати строки розгляду справ, слід також зважати й на інші фактори. КРЄС вважає доречним звернутися до Висновку № 6 (2004), у якому підкреслюється, що «якість» судочинства не можна ототожнювати з простою «продуктивністю». Якісний підхід повинен також брати до уваги здатність судової системи відповідати вимогам, які до неї висуваються, з урахуванням загальних цілей системи, серед яких швидкість справи судової процедури є лише одним з елементів [8].

З наведеного вбачається, що категорію «якість» намагаються визначити через певні її критерії, ознаки, не даючи загального розуміння цього поняття. Подібні підходи, на нашу думку, не повною мірою відображають сутність розглядуваної категорії.

У царині кримінального права якість відповідного закону доволі часто ототожнюється з його ефективністю: «якість в контексті кримінального законодавства — це сукупність політичних, соціальних та юридичних властивостей (ознак), що забезпечують його ефективність» [9, с. 59]. В окремих публікаціях якість закону пропонується розуміти як «...сукупність сутнісних характеристик і здатність закону реально задовольнити суспільні потреби та приватні інтереси» [10].

Представники виробничих сфер наголошують, що «узагальнення різних наукових поглядів дало змогу виявити основні ключові аспекти категорії «якість», а саме: *відповідність установленим вимогам; задоволення споживчих потреб; ефективність виробничих процесів; сукупність властивостей, що необхідні для задоволення явних і передбачуваних потреб; ступінь відповідності вимогам; співвідношення між витратами та потребами; безпечність для здоров'я та життя людини; відповідність вимогам нормативно-правових документів*» [11, с. 55]. У економіці якість продукції визначається через задоволеність споживачів: «якість продукції — це сукупність функціональних, естетичних і економічних властивостей, які відповідають конкретним потребам споживачів» [12]. У виданні «Основи стандартизації, управління якістю і сертифікації» наведено таке визначення: «якість — сукупність характеристик об'єкта, які стосуються його здатності задовольнити установлені та передбачувані потреби» [13, с. 19].

Міжнародні стандарти з питань управління якістю продукції (Система менеджменту якості) ISO 9000 містять положення, за яким якість характеризується саме як ступінь відповідності властивих характеристик встановленим вимогам: «3.1.1 якість (quality): ступінь, до якого сукупність власних характеристик (3.5.1) задовольняє вимоги (3.1.2). Примітка 1. Термін «якість» можна вживати з такими прикметниками, як погана, добра або відмінна» [14]. Аналогічне визначення якості наведено й у національному стандарті ДСТУ 3021-95 «Випробування і контроль якості продукції. Терміни і визначення» [15].

У психології взагалі не дається тлумачення якості, а містяться переважно посилання на «...складність цієї категорії, що полягає в різноманітності індивідуального сприйняття його властивостей і характерних особливостей людьми, групами чи суспільством» [16]. Існує й позиція, за якою підходи до визначення поняття «якість» залежать від галузі наукового знання, у якій це відбувається: «якість як техніко-економічна категорія постійно змінюється, розвивається і вдосконалюється під впливом науково-технічного прогресу. Якість як юридична категорія навпаки повинна залишатися незмінною і означати відповідність певного виробу чітко затвердженим критеріям» [17, с. 52].

Отже, можемо констатувати, що у науковій літературі та міжнародних висновках і рекомендаціях у цілому міститься два ключові підходи до визначення категорії «якість»: 1) стан, за якого продукція, послуги, явища за своїми вимірюваними характеристиками задовольняють конкретні технічні вимоги, які мають технічне значення (або — ознаки продукту чи послуги відповідають завчасно визначеним критеріям); 2) стан задоволення споживача відповідною продукцією чи послугами.

За такого підходу якість закону доволі часто ототожнюється з його властивостями, що, на нашу думку, є не зовсім правильним, оскільки безпідставно звужує розуміння цього поняття. У зв'язку з цим більш раціональним видається позиція, яка відокремлює поняття «якість закону» і «система (сукупність) властивостей закону» та за якою «якість закону залежить від певної системи його властивостей (характеристик); якість кримінального закону характеризується сукупністю суттєвих його властивостей та характеристик» [18, с. 19]. Тобто «якість закону» та «сукупність властивостей закону» постають не тотожними, хоча й пов'язаними та взаємообумовленими категоріями.

Наведені позиції характеризуються ще однією вадою — вони не дають чіткого визначення того, якого саме суб'єкта повинна задовольнити якість відповідного законодавчого акта — людину, суспільство, судові та інші державні органи, державу тощо. Хто ж є суб'єктом задоволення потреб у результаті реалізації норм відповідного законодавчого акта або суб'єктом оцінки якості останнього? Як видається, це залежить від ситуації, у якій проводиться оцінка якості того чи іншого закону, або результативності в задоволенні потреб і, відповідно, суб'єкти будуть відрізнятися. Крім того, при прийнятті відповідного законодавчого акта метою не завжди є задоволення інтересів всіх зазначених суб'єктів одночасно, особливо, якщо йдеться про процесуальні чи процедурні питання або відповідальність.

Урахування цих ключових моментів є важливим для розкриття проблеми визначення якості законів у сфері захисту прав інтелектуальної власності, оскільки дає змогу зосередитися не тільки на властивостях відповідного законодавства, а й на його здатності в сукупності забезпечувати досягнення цілей прийняття нормативного акта, корисності та доброякісності останнього. На нашу думку, розуміння якості закону через його властивості — це більше статичний підхід, який відбиває систему властивостей чи рис, притаманних такому акту, а з практичної точки зору якість закону є динамічним явищем і відображає здатність об'єкта — закону — забезпечувати реалізацію свого призначення.

Тобто для розуміння якості відповідного закону у сфері захисту прав інтелектуальної власності первинним є потреба у встановленні цілей його розроблення та при-

йняття. Саме ця мета буде ключовим мірилом для проведення оцінки якості такого акта. Недоцільно зводити якість закону виключно до ступеня задоволеності інтересів чи потреб суб'єктів, на яких поширюється дія акта (тобто які безпосередньо підпадають під вплив положень закону або застосовують їх на практиці), оскільки їхні інтереси в контексті конкретного акта можуть не тільки не співпадати, а й бути протилежними. Означений суб'єкт — це вторинний критерій з огляду на суб'єктивізм їх оцінки.

Таким чином, процес оцінки якості законів у сфері захисту прав інтелектуальної власності повинен складатися з пізнання мети їх прийняття, встановлення характерних рис та ознак з позиції міри, з якою вони спроможні забезпечити її досягнення, і лише потім — ступінь, за яким вони задовольняють відповідні потреби ключового суб'єкта, що підпадає під дію відповідного законодавства, практично стикається з реалізацією його положень з подальшим наданням висновку з удосконалення об'єктивної дійсності. Такий суб'єкт оцінки обирає з-поміж усіх властивостей речі лише ті, що необхідні для задоволення саме його потреб. Тобто суб'єкт оцінює корисність цієї речі для себе, а суб'єктом завжди виступає людина або певна група людей, об'єднаних за професійним або громадським принципом.

Фактично, така оцінка — це «...винесення судження через призму *практичної корисності* речі чи явища» [19, с. 471], при цьому корисність і є визначенням спроможності досягнення поставлених цілей з урахуванням суб'єкта такої оцінки та його потреб. Слід урахувати, що оцінка якості закону людиною ніколи не зможе бути точною та єдино правильною; вона залежить від професійного рівня, посади, мети, світогляду та знань того, хто проводить оцінку; оцінка також змінюється в часі та з урахуванням набуття досвіду чи нового оточуючого середовища (ситуації людини).

При цьому мета закону повинна чітко вказувати на результат, якого прагне досягнути законодавець. Однак така практика у сфері захисту прав інтелектуальної власності доволі часто не впроваджується. Як наслідок — неможливо чітко визначити якість такого закону. Приміром, проект закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту прав інтелектуальної власності (реєстр. № 6464 від 24 грудня 2021 року) [20], прийнятий у березні 2023 року, мав метою саме посилення захисту цих прав. Однак метою прийняття цього проекту, як прямо зазначається в Пояснювальній записці, є: імплементація до національного законодавства положень Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їх державами-членами, з іншої сторони щодо загальних зобов'язань, цивільних заходів, процедур і засобів захисту прав інтелектуальної власності, передбачених частиною третьою Глави 9 Розділу IV Угоди, та Директивою 2004/48/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2004 року про захист прав інтелектуальної власності. Ключовою ж проблемою, яку передбачається вирішити прийняттям проекту закону, є приведення положень актів цивільного, цивільного процесуального, господарського процесуального права та законодавства у сфері інтелектуальної власності у відповідність до зобов'язань із захисту прав інтелектуальної власності, взятих Україною за Угодою про асоціацію. Однак те, наскільки такий захист буде посиленням, у меті прийняття закону не зазначається. Відповідно, стверджувати, що цей акт є якісним і забезпечує досягнення поставлених цілей можна вже відповідно до констатації факту про імплементацію всіх вимог і зобов'язань за Угодою про асоціацію, при цьому оцінка відповідним суб'єктом положень цього закону може свідчити також про загальну незадоволеність його інтересів внесеними змінами.

Усе вищевказане дає підстави для таких тверджень, що, як видається, повинні стати підґрунтям визначення змісту процесу оцінки якості законів у сфері захисту прав інтелектуальної власності:

- якість законів у сфері захисту прав інтелектуальної власності — це їх здатність забезпечувати досягнення цілей, які ставилися при прийнятті відповідного закону;

- якість законів у сфері захисту прав інтелектуальної власності — це суб'єктивна оцінка спроможності закону задовольнити інтереси відповідного суб'єкта;
- якість законів у сфері захисту прав інтелектуальної власності не є сталою та може змінюватися, оскільки залежить від багатьох чинників у суспільстві, оточенні та світогляді споживача.

Висновки. З урахуванням викладеного сформулюємо дефініцію, що може стати базовою для подальших наукових пошуків: якість закону у сфері захисту прав інтелектуальної власності — це здатність властивостей і ознак акта забезпечувати досягнення його цілей, що має використовуватися для впровадження заходів з удосконалення нормативного регулювання у сфері захисту прав інтелектуальної власності.

Перелік використаних джерел

1. Дослідження № 711/2013 Європейська комісія за демократію через право (Венеційська комісія). Мірило правовладдя. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2016\)007-ukr](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2016)007-ukr) (дата звернення: 07.10.2023).
2. Волощенко О. Проблеми удосконалення права інтелектуальної власності в умовах євроінтеграції. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 4. С. 10–14.
3. На засіданні експертного «круглого столу» на тему: «Актуальні аспекти законодавчого регулювання авторського права в Україні: Internet & Software» обговорено проблеми інтелектуальної власності в Україні. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/133530.html> (дата звернення: 10.09.2023).
4. Стаценко А. Про науково-теоретичні проблеми якості закону як основи його ефективності. Підприємництво, господарство і право. 2009. № 11. С. 23–27.
5. Драч Д. Л., Михайліна Т. В. Поняття, сутність та значення якості закону. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/8417/8416> (дата звернення: 25.09.2023).
6. Гуйван П. Д. Якість закону як елемент визначеності правової норми. URL: <https://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc28/34.pdf> (дата звернення: 07.10.2023).
7. Категорія «якість закону» як складова принципу верховенства права та гарантія застосування судом найбільш сприятливого для особи тлумачення закону. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/1011199> (дата звернення: 07.10.2023).
8. Висновок № 11 (2008) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету міністрів Ради Європи про якість судових рішень. URL: <https://rm.coe.int/opinion-n-11-2008-on-the-quality-of-judicial-decisions-/16806a1fbc> (дата звернення: 07.10.2023).
9. Демидова Л. М. Якість кримінального законодавства: поняття, ознаки та проблеми забезпечення. Теоретичні основи забезпечення якості кримінального законодавства та правозастосовчої діяльності у сфері боротьби зі злочинністю в Україні: матеріали наук. конф., м. Харків, 15 верес. 2023 р. Харків, 2009. С. 51–63.
10. Оніщенко Н. М. Проблеми ефективності законодавства: сучасна доктрина та потреби практики. URL: <http://www.apcourtkiev.gov.ua/control/uk/publish> (дата звернення: 10.09.2023).
11. Осадчук О. П. Теоретичні основи сутності якості як соціально-економічної категорії. Наукові праці Національного університету харчових технологій. 2019. Т. 25, № 4. С. 51–56.

-
12. Ткачук Л. М. Якість продукції: методологічні та прикладні аспекти. Ефективна економіка. 2013. № 5. URL: <http://www.econotyu.nauka.com.ua/?op=1&z=2018> (дата звернення: 11.11.2023).
 13. Шаповал М. І. Основи стандартизації, управління якістю і сертифікації. Підручник. 3-є вид., перероб. і доп. Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2001. 174 с.
 14. ДСТУ ISO 9000-2001. Системи управління якістю: основні положення та словник. URL: https://dnaop.com/html/34108/doc-%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3_ISO_9000-2001 (дата звернення: 10.09.2023).
 15. ДСТУ 3021-95. Випробування і контроль якості продукції. Терміни і визначення. URL: http://normativ.com.ua/types/book37_37.php (дата звернення: 10.09.2023).
 16. Кубанов Р. А. Еволюція поняття «якість»: від якості освіти до якості професійної підготовки майбутніх фахівців економічних спеціальностей. URL: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN28/7.pdf> (дата звернення: 19.09.2023).
 17. Косянчук Т. Ф. Забезпечення якості та конкурентоспроможності продукції на засадах сучасних принципів управління якістю. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2010_3_3/051-054.pdf (дата звернення: 11.11.2023).
 18. Баулін Ю. В. Відповідність Конституції України — визначальна риса якості кримінального закону. Теоретичні основи забезпечення якості кримінального законодавства та правозастосовчої діяльності у сфері боротьби зі злочинністю в Україні : матеріали наук. конф., м. Харків, 15 верес. 2023 р. Харків, 2009. С. 18–23.
 19. Радіонова Л. О. Філософія: Навчальний посібник (для студентів 2 курсу ФПО і заочного навчання). Харків : ХНАМГ, 2006. 142 с.
 20. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту прав інтелектуальної власності : проект Закону України, реєстраційний № 6464 від 24.12.2021 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73513 (дата звернення: 10.10.2023).

Iryna Iakovets

Doctor of Legal Sciences/Dr. Habil. (Law), Senior Researcher, Head of the Center for Legal Support of Science and Technology Development of the Intellectual Property Scientific Research Institute of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine

Quality of legislation in the field of intellectual property rights protection: basic approaches to understanding

The process of formation and development of the legal system in general and in the field of intellectual property protection requires knowledge of the methodology, theory, and practice of using lawmaking tools that harmoniously combine the properties of social, scientific validity and practical significance. The key point in this process is the problem of the quality of legislation, and therefore the issue of its study is relevant for the further development of the basic (initial) provisions of the science of intellectual property law and the branch of legislation in the field of protection of such rights. The issues of defining the category «quality of legislation in the field of intellectual property rights protection» and its content remain unexplored even at the basic level. This hinders the process of regulatory changes in terms of the quality of legislation and does not ensure a unified approach to these issues.

The article examines the issue of defining the category «quality of legislation in the field of intellectual property rights protection. Based on the starting points available in other branches of scientific knowledge, the key of which is the understanding of quality as a measure, the author proposes to define the quality of laws in the field of intellectual property rights protec-

tion as the ability of the properties and features of an act to ensure the achievement of the goals set when it was adopted, which is assessed by the relevant entities based on certain criteria and should be used with a view to implementing measures to improve regulatory regulation in the field of intellectual property rights protection.

In turn, the assessment of the quality of legislation in the field of intellectual property rights protection is a process of cognition and subsequent provision by the assessor of considerations regarding the ability of this branch of legislation to meet the needs of the relevant category of persons. Under such conditions, the quality of legislation in the field of intellectual property rights protection appears as a comparative value, a measure of manifestation, relative importance, measured by the level of satisfaction of a group of subjects, considering the goals set when adopting the relevant act.

Keywords: quality, intellectual property, properties of law, signs of law, degree of compliance

Подано / Submitted: 07.11.2023
Доопрацьовано / Revised: 17.11.2023
Прийнято до публікації / Accepted: 20.11.2023